

FÖRDJUPNING

En utvärdering av 2003 års lönebildningsrapport

Inför 2004 års avtalsrörelse publicerade Konjunkturinstitutet rapporten "Lönebildningen – Samhällsekonomiska förutsättningar 2003". I rapporten gjordes en bedömning av den strukturella ökningen av arbetskostnaden, dvs. den arbetskostnadsökning som på längre sikt är förenlig med Konjunkturinstitutets bedömning av produktivitetsutvecklingen och Riksbankens inflationsmål. Lönebildningsrapporten innehöll också en prognos på arbetskostnadsutvecklingen 2004–2006 samt en rekommendation om en något mer återhållsam utveckling. Syftet med denna fördjupning är att utvärdera 2004 års avtalsrörelse och relatera det slutliga löneutfallet till Konjunkturinstitutets prognos och rekommendation samt bedömning av jämviktsarbetslösheten.

Den strukturella arbetskostnadsökningen bestäms av den strukturella produktivitetstillväxten i näringslivet och Riksbankens inflationsmål, korrigerat för skillnaden mellan prisökningen av hushållens konsumtionskorg och prisökningen av näringslivets produktionskorg. Den strukturella arbetskostnadsökningen uppskattades i 2003 års Lönebildningsrapport till ca 4,0 procent årligen men bedömdes i 2006 års motsvarande rapport uppgå till 4,4 procent.

Resursutnyttjandet på den svenska arbetsmarknaden bedömdes vara relativt lågt i utgångsläget 2003 och prognostiserades att fortsätta att försämrats nästföljande år. Först 2005 skulle sysselsättningen börja stiga igen och återhämtningen på arbetsmarknaden inledas. Arbetskostnaden prognostiserades därför öka något långsammare än 4,0 procent; i genomsnitt med 3,7 procent årligen 2004–2006 (se tabell 5). Konjunkturinstitutet rekommenderade dock arbetsmarknadens parter att visa återhållsamhet i avtalsrörelsen. En samhällsekonomiskt lämplig arbetskostnadsökning angavs till 3,2 procent årligen, dvs. ca 0,5 procentenheter mindre än det mest troliga utfallet.

Detta motiverades av fyra skäl. En långsammare löneökningstakt skulle bidra till en snabbare återhämtning av konjunkturen och sysselsättningen. Detta skulle vara särskilt viktigt om den ekonomiska politiken skulle vara framgångsrik i att stimulera arbetsutbudet. En långsammare löneökningstakt skulle också kunna bidra till att arbetslösheten varaktigt skulle kunna sänkas. Dessutom bedömdes det finnas en betydande osäkerhet i konjunkturutvecklingen, vilken kunde tänkas bli än svagare än i Konjunkturinstitutets huvudscenario.

Tabell 5 Arbetskostnad och timlön enligt 2003 års Lönebildningsrapport samt utfall

Genomsnittlig årlig procentuell förändring 2004–2006

	Lång sikt	Trolig	Lämplig	Utfall
Timlön (KL)	3,7	3,4	2,9	3,1
Arbetskostnad (NR)	4,0	3,7	3,2	3,4

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet.

Arbetskostnaden i näringslivet ökade inte med mer än 3,4 procent i genomsnitt per år 2004–2006, vilket således var närmare den rekommenderade arbetskostnadsökningen än den prognostiserade. Bedömningen av den strukturella arbetskostnadsutvecklingen har dessutom reviderats upp ca 0,4 procentenheter sedan 2003 års Lönebildningsrapport. Detta sett isolerat skulle kunna tolkas som att arbetsmarknadens parter tog större samhällsekonomiskt ansvar än tidigare och att detta därmed borde påverka Konjunkturinstitutets bedömning av jämviktsarbetslösheten.

Den makroekonomiska utvecklingen blev dock något annorlunda än vad som förutsågs i 2003 års Lönebildningsrapport. Sysselsättningen blev betydligt lägre 2004 än vad som antagits men steg sedan avsevärt snabbare 2005–2006. Arbetskraften ökade också sammantaget betydligt snabbare än väntat. Arbetskraftsdeltagandet var ca 60 000 personer högre 2006 än prognostiserat. Delvis berodde detta på en konjunkturellt starkare efterfrågan på arbetskraft men delvis också på en starkare strukturell utveckling.

Tabell 6 Nyckeltal 2004–2006

Årlig procentuell förändring samt procentenheter

	Lönebild- ningsrap- port 2003	Utfall	Differens
BNP	2,4	3,6	1,2
Arbetade timmar	0,5	1,0	0,5
Medelarbetstid	0,2	0,4	0,2
Sysselsättning	0,2	0,6	0,4
Arbetskraft	0,1	0,5	0,5
Arbetslöshet ¹	5,2	5,9	0,7

Anm. Relativ arbetslöshet enligt tidigare definition, korrigerad för omläggningen av AKU-statistiken 2005.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet.

Sammantaget blev således arbetslösheten i genomsnitt 0,7 procentenheter högre än förväntat 2004–2006 (se tabell 6). Den svaga arbetskostnadsökningen under denna period kan i allt väsentligt förklaras av det lägre resursutnyttjandet på arbetsmarknaden. Löneutfallet under avtalsrörelsen 2004–2006 bedöms därför inte vara så lågt att det föranleder någon revidering av Konjunkturinstitutets syn på jämviktsarbetslösheten.